

Datu valsts inspekcija

Datu subjekta piekrišana kā tiesiskais pamats personas datu apstrādei

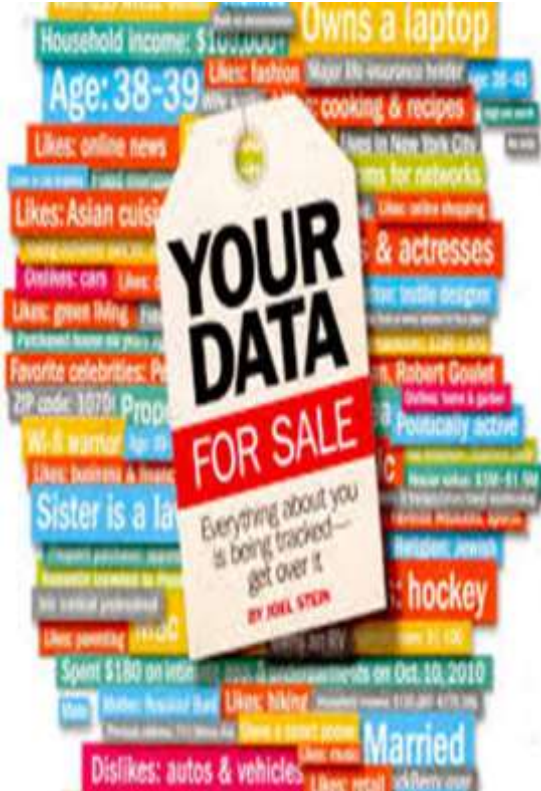
Eiropas Savienības un starptautiskās sadarbības nodaļas juriskonsults Aigars Klaučāns,
67223131

16.03.2018.

Datu valsts inspekcija

Personas dati

- Personas dati – jebkāda informācija, kas attiecas uz identificētu vai identificējamu fizisku personu
 - Personas dati = identifikators + **informācija**
- “Fiziska persona” – dzīva persona
- “Jebkāda informācija” – norāda, ka personas dati ir informācija ne tikai par personas privāto dzīvi
- “Identificējama” – ir iespējams identificēt, bet nav vēl identificēta
- Izplatītākie identifikatori – vārds, uzvārds, personas kods, bet tie nav vienīgie

Tiesiskais pamats un mērķis – galvenie nosacījumi likumīgai datu apstrādei

- Personas datu apstrāde ir atļauta tikai tad, ja likumā nav noteikts citādi un ja ir vismaz viens no šādiem nosacījumiem:
 - 1) ir datu subjekta piekrišana;
 - 2) datu apstrāde izriet no datu subjekta līgumsaistībām vai, ievērojot datu subjekta lūgumu, datu apstrāde nepieciešama, lai noslēgtu attiecīgu līgumu;
 - 3) datu apstrāde nepieciešama pārzinim likumā noteikto pienākumu veikšanai;
 - 4) datu apstrāde nepieciešama, lai aizsargātu datu subjekta vitāli svarīgas intereses, tajā skaitā dzīvību un veselību;
 - 5) datu apstrāde nepieciešama, lai nodrošinātu sabiedrības interešu ievērošanu vai realizētu publiskās varas uzdevumus, kuru veikšanai personas dati ir nodoti pārzinim vai pārraidīti trešajai personai;
 - 6) datu apstrāde ir nepieciešama, lai, ievērojot datu subjekta pamattiesības un brīvības, realizētu pārziņa vai tās trešās personas likumiskās intereses, kurai personas dati atklāti.

Datu valsts inspekcija

Datu apstrādes principi

- Lai aizsargātu datu subjekta intereses, pārzinis nodrošina:
 - 1) godprātīgu un likumīgu personas datu apstrādi;
 - 2) personas datu apstrādi **tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā**;
 - 3) tādu personas datu glabāšanas veidu, kas datu subjektu ļauj identificēt attiecīgā laikposmā, kurš nepārsniedz paredzētajam datu apstrādes mērķim noteikto laikposmu;
 - 4) personas datu pareizību un to savlaicīgu atjaunošanu, labošanu vai dzēšanu, ja personas dati ir nepilnīgi vai neprecīzi saskaņā ar personas datu apstrādes mērķi.

Datu valsts inspekcija

Datu subjekta piekrišana

- Datu subjekta “piekrišana” ir jebkura **brīvi sniegta, konkrēta, apzināta un viennozīmīga** norāde uz datu subjekta vēlmēm, ar kuru viņš **paziņojuma vai skaidri apstiprinošas darbības** veidā sniedz piekrišanu savu personas datu apstrādei.

Datu valsts inspekcija

Paziņojuma vai skaidri apstiprinošas darbības forma

- Vispārīgā datu aizsardzības regula paredz, ka datu subjekta piekrišanai ir jābūt paziņojuma vai skaidri apstiprinošas darbības formā.
- Atbilstoši Eiropas Savienības 29. panta datu aizsardzības darba grupas viedoklim par piekrišanas formu datu subjekta piekrišana var būt izteikta gan rakstiski, gan mutiski, kā arī tā var būt netieši izteikta, interpretējot to no datu subjekta darbībām, kas norāda uz datu subjekta vēlmi sniegt piekrišanu datu pārzinim, kamēr vien likums neparedz pretējo.

Datu valsts inspekcija

Paziņojuma vai skaidri apstiprinošas darbības forma

- Regulas 33. apsvērumš paredz to, ka piekrišana var tikt **sniegta elektroniski**, piemēram, atzīmējot to piekrišanas lodziņā, veicot tehnisko iestatījumu izvēli vai citu aktīvu rīcību, kas norādītu uz faktu, ka datu subjekts piekrīt savu personas datu apstrādei. Datu pārziņiem ir jāņem vērā, ka jebkādai piekrišanas formai ir jābūt izteiktai ar kādu datu subjekta darbību.
- Ja personas datu apstrāde pamatojas uz piekrišanu, ir jāņem vērā, ka tieši **pārziņa pienākums būs pierādīt**, ka datu subjekts ir devis savu piekrišanu datu apstrādei.

Datu valsts inspekcija

Paziņojuma vai skaidri apstiprinošas darbības forma

- Pārzinim ir jāglabā katra piekrišana, kas ir saņemta no datu subjekta.
- Saņemot mutisku piekrišanu, būtu ieteicams veikt tam rakstisku apstiprinājumu, lai varētu izpildīt Vispārīgās datu aizsardzības regulas nosacījumu spēt pierādīt datu subjekta piekrišanas saņemšanu.
- Ja piekrišana ir rakstiska, piekrišanas formu var saglabāt papīra formātā. Savukārt, elektroniski pieprasītas piekrišanas gadījumā pārzinim jāspēj pierādīt saņemto datu integritāti (nemainīgumu).

Datu valsts inspekcija

Paziņojuma vai skaidri apstiprinošas darbības forma

- Datu pārzinim jānodrošina, ka ierakstos par datu subjekta piekrišanu ir norādīts, kurš datu subjekts ir piekritis, kad ir piekritis, kam ir piekritis, kādā formā ir sniedzis piekrišanu un vai datu subjekts nav atsaucis savu piekrišanu.

Datu valsts inspekcija

Viennozīmīga piekrišana

- Piekrišanai, ko sniedz datu subjekts, ir jābūt viennozīmīgai. Piekrišana nevar tikt veidota tā, ka ir iespējams to interpretēt dažādos veidos, līdz ar to radot pārpratumus par to, kādam tieši nolūkam datu subjekts ir devis savu piekrišanu. Tādējādi viennozīmīga piekrišana nozīmē, ka tā ir skaidra datu subjekta norāde tam, ka viņš piekrīt, ka viņa attiecīgos personas datus apstrādās konkrēts datu pārzinis konkrētiem mērķiem.

Brīvi sniegta piekrišana

- Viens no galvenajiem priekšnosacījumiem likumīgai datu subjekta piekrišanai ir tas, ka piekrišanai ir jābūt brīvi sniegtai. Regulas 42. apsvērumā ir noteikts, ka nevar tikt uzskatīts, ka datu subjekts ir sniedzis brīvu piekrišanu gadījumos, kad datu subjektam nav īstas vai brīvas izvēles.
- 29. panta darba grupa savā viedoklī ir norādījusi, ka datu subjektam izvēle ir tikai tādos gadījumos, ja tam nepastāv risks tikt iespaidotam, piespiestam vai izjust būtiskas nelabvēlīgas sekas, ja datu subjekts nesniedz savu piekrišanu.

Brīvi sniegta piekrišana

- Brīvi sniegta piekrišana attiecas tikai uz tiem personas datiem, kas ir nepieciešami attiecīgo datu apstrādei, kam datu subjekts ir devis savu piekrišanu.
- Ja pārzinis ir pieprasījis sniegt personas datus to apstrādei, bet attiecīgie personas dati nav nepieciešami konkrētam mērķim, piekrišana šo datu apstrādei netiktu uzskatīta par brīvi sniegtu. Tādējādi datu pārzinis nevar izmantot piekrišanu kā tiesisko pamatu, lai iegūtu personas datus, kas nav nepieciešami personas datu apstrādes mērķu sasniegšanai.

Datu valsts inspekcija

Brīvi sniegta piekrišana

- Regulas 43.apsvēruma uzskats, ka piekrišana netiek uzskatīta par brīvi sniegtu, ja datu subjektam tiek dota iespēja piekrist tikai visām datu apstrādes darbībām vienlaikus vai nevienai, kā arī ja datu pārzinis pieprasa piekrišanas sniegšanu kā nosacījumu līguma izpildei, pat ja attiecīgā piekrišana nav nepieciešama noteiktā līguma izpildei.

Piekrišanas atsaukšana

- Regula paredz tiesības atsaukt piekrišanu, nosakot, ka datu subjektam ir tiesības to atsaukt jebkurā laikā un tās atsaukšanai ir jābūt tikpat vienkāršai kā piekrišanas sniegšanai.
- Datu subjektam ir jābūt spējīgam sniegt savu piekrišanu arī atsevišķām datu apstrādes darbībām, ne tikai visām kopā, līdz ar to datu subjektam ir jābūt spējīgam atsaukt piekrišanu konkrētai datu apstrādei, nevis tikai visām kopā.

Konkrēta piekrišana

- Regula paredz, ka piekrišanai ir jābūt konkrētai. Lai arī Regula neprecizē, kas ir konkrēta piekrišana, ir saprotams, ka piekrišanai ir jābūt sniegtai attiecībā uz noteiktu, konkrētu personas datu apstrādes mērķi. Ja no datu subjekta tiek iegūta vispārīga piekrišana apstrādāt personas datus, neizdalot, kādi ir šīs datu apstrādes mērķi, šādu piekrišanu nevar uzskatīt par konkrētu, tādējādi tā nav likumīgi izmantojama.

Konkrēta piekrišana

- 29. panta darba grupa savā viedoklī attiecībā uz konkrētu datu subjekta piekrišanu norāda, ka ir nepieciešams skaidri un precīzi identificēt datu apstrādes darbības, ierobežojot piekrišanas izmantošanas iespējas.
- Kā papildu nosacījumu konkrētai piekrišanai 29. panta darba grupa norāda to, ka piekrišanai ir jābūt saprotamai datu subjektam. Arī Regula paredz, ka datu subjekta piekrišana nav saistoša, ja tajā nav izmantota skaidra un vienkārša valoda.

Apzināta piekrišana

- Apzinātas piekrišanas nosacījums pārklājas ar nosacījumu piekrišanai būt konkrētai. Lai piekrišana tiktu uzskatīta par likumīgu, datu subjektam ir jābūt informētam par to, kā viņa personas dati tiks izmantoti.
- Apzinātas piekrišanas gadījumā uzsvars tiek likts uz datu subjekta izpratni par piekrišanas sekām, kas var iestāties, piekrītot personas datu apstrādei.

Apzināta piekrišana

- Papildus, lai datu subjekts varētu izdarīt izvērtētu un apzinātu lēmumu sniegt vai nesniegt savu piekrišanu personas datu apstrādei, datu subjektam ir jābūt pieejamai informācijai, kas ir norādīta Regulas 13.pantā.
- Nepieciešamā informācija, kas ir jāsniedz datu subjektam, ietver pārziņa un datu aizsardzības speciālista kontaktinformāciju, apstrādes nolūku, personas datu saņēmēju kategorijas, datu uzglabāšanas laika posmu, datu subjekta tiesības (kā, piemēram, piekrišanas atsaukšanu, datu dzēšanu, pārnesamību u.c.).

Nepārprotama piekrišana

- Attiecībā uz īpašu kategoriju personas datu apstrādi Regula paredz, ka, izmantojot datu subjekta piekrišanu kā tiesisko pamatu, attiecīgajai piekrišanai ir jābūt nepārprotamai.
- Atbilstoši 29. panta darba grupas viedoklim ar nepārprotamu piekrišanu ir saprotama rakstiskā vai mutiskā formā sniegta piekrišana. Tas nozīmē, ka atšķirībā no personas datiem īpašu kategoriju personas datus, kā, piemēram, datus, kas atklāj datu subjekta rasi vai etnisko piederību, reliģisko pārliecību, veselības datus, nevar apstrādāt, balstoties uz piekrišanu, kas izteikta netiešā formā jeb tiek interpretēta no datu subjekta darbībām.

Datu valsts inspekcija

Piekrišana bērnu personas datu apstrādei

- Atbilstoši Regulas prasībām, ja bērnam tiek tieši sniegti informācijas sabiedrības pakalpojumi un to sniegšanai tiek izmantota piekrišana kā tiesiskais pamats personas datu apstrādei, tad šāda piekrišana ir spēkā esoša, ja bērns ir vismaz 16 gadus vecs.
- **Personas datu apstrādes likums (likumprojekts)** paredz, ka bērna piekrišana ir uzskatāma par pamatu datu apstrādei un bērna datu apstrāde ir likumīga, ja bērns **ir vismaz 13 gadus vecs** vai gadījumos, kad 13 gadu vecums nav sasniegts, piekrišanu ir devis vecāks vai likumiskais aizbildnis.

Datu valsts inspekcija

Piekrišana bērnu personas datu apstrādei

- Pieprasot bērnu piekrišanu personas datu apstrādei, ir jāatceras, ka jāievēro arī citi likumīgas piekrišanas nosacījumi. Attiecībā uz bērnu piekrišanu ir svarīgi ņemt vērā, ka bērni var neizprast privātuma ietekmi uz tiem tādā pašā mērā kā pieaugušie. Tāpēc ir ļoti svarīgi, ka piekrišana, kas paredzēta bērniem, ir veidota pēc iespējas vieglākā un saprotamākā valodā, lai tās nozīmi varētu uztvert un izprast pats bērns.

Datu valsts inspekcija

Piekrišanas izmantošanas ierobežojumi

- Kā viens no datu apstrādes principiem Regulā ir noteikts datu minimizācijas princips – ievāktie personas dati ir adekvāti, un tiek vākti tikai tie dati, kas ir nepieciešami konkrētiem datu apstrādes mērķiem.
- Datu subjekts var sniegt savu piekrišanu pārmērīgu personas datu apstrādei, šāda piekrišana nebūtu uzskatāma par spēkā esošu, jo nonāk pretrunā ar datu minimizācijas principu, kas nosaka, ka dati jāapstrādā tikai nepieciešamajā apjomā, lai sasniegtu noteikto personas datu apstrādes mērķi, kam datu subjekts ir izteicis savu piekrišanu.

Datu valsts inspekcija

Piekrišanas izmantošanas ierobežojumi

- Datu apstrādes tiesiskais pamats nevar tikt izmantota, lai veiktu datu apstrādi, kas ir aizliegta ar likumu.

Datu valsts inspekcija

Paldies par uzmanību!

**Datu valsts inspekcija
Blaumaņa iela 11/13-15, Rīga, LV-1011**

**Konsultācijas un informāciju pa tālruni sniedz darba dienās
no plkst. 13.00 līdz 15.00**

Tel.: 67223131

Fakss: 67223556

E-pasts: info@dvi.gov.lv

www.dvi.gov.lv